

UJ KELET

volna, hogy európai
yesült Államok sem ma-
s a nyilatkozatot kom-
zóket írja:
nyilvánvalóan meg van
egy európai konfliktus
konfliktus — elkerülhe-
vonná az Egyesült Ál-

etéré indultak a palesz-
okban állomásozó angol
hogy a Telka Press je-
esztinai kikötőkben hor-
hajók utasítást kaptak,
gel induljanak el Málta

minisztertanács jóva-
katonai intézkedéseket
hogy ma délelőtt Lebrun
résztvételével fontos mi-
nelyen Daladier számolt
etről. A minisztertanács
er által fogantatott
et, majd megvitatták
előház mai ülésén ten-
elyben a miniszterelnök
Franciaország álláspont-
ményekkel szemben.

diplomáciai tevékenység-
angulyczva, hogy Lon-
ntmüködésben jártak el.
lszter három rendelet-
t, amelyek az idegenek
összefügésben.

nti, a kormány tagjai a
ciót őrizték meg nem-
a politikai természetű
ben is.
lentik Párizsból, a fran-
Thierry eddigi bucaresti
nevezte ki.

Titok

ilonösen Szuez előtt. A
16-tól 22-ig tartana.
hogy illetékes helyen
ülései sajtóban megje-
nt Anglia háromszáz re-
rögországnak: cserébe
hadihajók szabadon tar-
rög kikötőkben. A cá-
gy a Görögországnak
ostók kérdése még
ülönben is ezt Anglia
rt tenni.

lja, hogy Lipszki ber-
követ Hitler feltételeit
magával
int ama egyes külföldi
r, mely szerint a Var-
Lipszki berlini lengyel
k a német-lengyel fe-
feltételeit vitte magá-
es körök határozottan
t, hogy Lipszki berlini
felt nem hozott magá-

émét hadsereg az első
ulásra készen áll"
A Wemacht című for-
g parancsnokságának
arsall Hitler születés-
ket ir, amelynek so-
mondja:
hogy a hadsereg az
ásra készen áll. Bár-
óna ránk a Führer,
dicsősége szolgálatá-
teljesíteni."

százezer zlotil
gyel nemzet-
alakra
Jan Kiepura, a neves
ot Egyesült Államok-
ot intézett a lengyel
z, amelyben közli,
egyez a lengyel nem-
mi alakra. Ugyanakkor
a nemzetvédelem
ra kifejti a távirat-
szág rendelkezésére
as akcióban és kész
ozatra és arra, hogy
vagyonát az állam
sa.

CLUJ NYOMASA
MPRIMAT

Taxa postala
plátiffá in num
No. 244716/929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj, Str.
Baron L. Pop
10. Telefon: 18-60. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 2, negyedévre 6,
félévre 12, egészévre 20 dollár. —
Elírdetések díjszabás szerint. — Az
„UJ KELET“ a transilvaniai és
banati zsidóság egyetlen napilap-
ja. Cikkeink utánnomását csak a
forrás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszer-
kesztő: Dr. Mar-
ton Ernő. Ré.
dactor responsabil-Felelős szerkesz-
tő: Jámbor Ferenc. Administrator
delegat si grant responsabil-Felelős
igazgató: Schwartz Endre. Proprie-
tar-Tulajdonos: Fraternitas S. A. R.
de Editură. Registrul publicatiunilor
periodice No. 43. Dos. 889. 1938.
Tribunalul Cluj, Secția III.
Szombat, április 15.
1939—5699. Niszán 26.
XXII. évfolyam, 84. szám.

Calinescu miniszterelnök nyilatkozott Anglia és Franciaország Romániával szemben vállalt garanciájáról

„Románia nagy elismeréssel fogadja a spontán módon nyújtott értékes barátságot“

BUCURESTI, április 14. Armand Calinescu miniszterelnök pénteken este fogadta a sajtó képviselőit és a következő nyilatkozatot tette előtük:

— Románia élénk hálával fogadta a nyilatkozatot, amelyben az angol miniszterelnök biztosítja országunkat, szükség esérére, Anglia teljes támogatásáról. Ugyan ilyen hálával fogadta Románia a hírt, hogy Franciaország is — mindig készen arra, hogy bebizonyítsa irántunk való barátságát — hasonló nyilatkozatot tett. Érdeklődéssel és szimpátiával kísérik minden, a békét megerősíteni hivatott akciót, amelytől a mi termékeny fejlődésünk és az összes államokkal való jóviszonyunk függ.

— Románia politikája jólismert: a mi kormányunk nyilvánította a megértésre irányuló akarát, igyekezőn szoros és hasznos gazdasági kapcsolatokat fejleszteni azokkal az országokkal, amelyekhez bennünket egymást kiegészítő érdekek fűznek. A kormány ugyanakkor rámutatott arra is, hogy a román nép bármikor kész függetlenségének és az ország határainak megvédésére. A nyilatkozatok, amelyekben Franciaország és Anglia megindító baráti módon és spontánul támogatják a mi hű és törekvésünket, értékes hozzájárulást jelentenek az általános béke konszolidálásának művéhez. Hasonló megnyilatkozások, bárhol is jönnének, a bizalom és megértés légkörét teremtik meg, amelyre az összes népeknek olyan nagy szüksége van.

Románia hálával fogadja a spontán biztosítékokat — írja a Timpul

Bucuresti, április 14. (Rador). A fővárosi lapok kedvezően kommentálják Chamberlain és Daladier csütörtök délutáni spontán nyilatkozatait, amelyekben Anglia és Franciaország garantálják Románia határait bármely támadással szemben.

A Gafencu külügyminiszterhez közelálló „Timpul“ a következőket írja:

„A garancia-nyilatkozatok, amelyeket Nagy-Britannia és Franciaország teljes tekintélyével és spontán módon, saját kezdeményezésükre, tettek meg, — igen baráti aktusok, amelyeket csak teljes hálával fogadhatunk. Az a meggyőződésünk, hogy amilyen mértékben ezek a garanciák szaporodni fognak s amilyen mértékben az ezen nyilatkozatokban foglalt békés szándékok el fognak terjedni a mi sokat zaklatott világunkban, — az összes nagy és kis államok ismét élvezhetni fogják a béke és kölcsönös megértés korszakát. Bizonyosak vagyunk abban, hogy az ilyen baráti aktusok le fogják csillapítani a kedélyeket szomszédságunkban, kifejezésre juttatva, hogy lojális és jóakaró kapcsolatok mindenkinek többet használnak, mint indokolatlan és barátságatlan magatartásokhoz való makacs ragaszkodás. Chamberlain és Daladier nyilatkozatai értékes közreműködést képviselnek a béke konszolidálásának művéhez, amely egyre szélesebb körű és általánosabb jellegű erőfeszítéseket és elhatározásokat követel.“

A lengyel kommentárok Varsó, április 14. (Rador). A PAT jelenti: A lengyel sajtó vezetőhelyen közli Chamber-

Gafencu április végén fontos tárgyalásokat folytatni Párizsban

VARSÓ, április 14. A Daily Telegraph tudni véli, hogy április végén Gafencu Párizsba utazik, ahol a lengyel-román helyzet tisztázásáról fognak tárgyalni és megbeszélik azt is, hogy hogy milyen együttműködés áll fenn pillanatnyilag Varsó, Bucuresti és Moszkva között.

Varsó, április 14. Beck külügyminiszter pénteken délután fogadta Nagy-Britannia, Románia és az Egyesült Államok varsói nagyköveteit. A lengyel fővárosba várják Berlinből von Moltke varsói német nagy-

lain és Daladier nyilatkozatait. A hivatalos Gazeta Polska kijelenti, hogy tekintettel arra a szoros barátságra, amely Lengyelországot Romániához fűzi, minden ami erre az országra vonatkozik, nagy érdeklődést kelt Lengyelországban.

A lapok még kiemelik, hogy Franciaország és Anglia egyoldalú kötelezettségei nem jelentenek új kötelezettséget Lengyelország számára.

Csáky gróf nyilatkozatának visszhangja

Chamberlain és Daladier nyilatkozatával egyidejűleg élénken kommentálja Csáky gróf magyar külügyminiszter tegnapi nyilatkozatát is, amelyben többek között kijelentette, hogy Magyarország tiszteltben kívánja tartani Románia határait.

— Biztosíthatom a román kormányt, — mondotta, — hogy arra is számíthat: érzékenységre tekintettel leszünk, mindaddig, amíg ő is tekintettel lesz a milliós magyar kisebbség érdekeire. A magyar kormány változatlanul fenntartja azt a régi javaslatát, hogy Románia kössön Magyarországgal kisebbségi egyezményt, ugy, amint azt más államok is már megtették. Ez lényegesen enyhítene a két állam viszonyát.

A budapesti Az Est című lap párizsi tudósítás alapján arról számol be, hogy az általános tapasztalt enyhüléshez nagyrésztben hozzájárult Csáky magyar külügyminiszter politikai expozéja. A francia lapok — írja a budapesti lap — ilyen értelemben számolnak be a politikai feszültség enyhüléséről.

követet, aki Berlinbe utazott, hogy utasításokat kérjen kormányától. Moltke megérkezése után kihallgatásou jelent meg Beck előtt.

Vasárnap Varsóban a különböző lengyel országai demokrátiikus pártok kongresszust tartanak, amelynek célja egyetlen demokrátiikus párt létesítése. A kongresszus meg fogja szavazni az alapszabályt, a programot és az új pártnak a jelenlegi nemzetközi helyzettel szemben való állásfoglalását.

VILÁG TUKRA

Jegyzetek történelmi napjaink margójára

Írta: SALAMON LÁSZLÓ

DINAMIZMUS. Ugy látszik: a haladás abban áll, hogy ósrégi fogalmaknak és tényeknek új elnevezést adnak az emberek. A zsarnokságot totalitárius-rendszernek mondják, a gyors és cselekvő erőszakot — dinamizmusnak.

A „dinamizmus“ szó jelentése — mozgás, átvitt és alkalmazott értelemben: nyugtalanítás, ami természetesen magának a nyugtalanítónak nyugtalanlását is feltételezi.

A kifejezés maga ujszerűnek hangzik, tartalma és lényege azonban ósrégi. Az ősember is dinamikus volt, mert naponta cselekedte kicsiben azt, amit a mai dinamizmus képviselői nagyban csinálnak: védtelen vadat kergetett, vagy ellenségeit kergette, idegen területekre tört be, vagy idegen területekről vonult vissza.

De mint bölcséleti fogalom sem új a dinamizmus. A görög bölcselők és korunk társadalombolcselői dialektikának, mozgástannak neveztek, s a fejlődés irányítójaként próbálták felhasználni az események háborgó tengerén.

A dinamizmus végső elemzésben a tett, a cselekvés mindenhatóságára esküszik s egyes imádói a történelem lényegét látják benne.

De meztelen lényege változatlan: nincs mögötte se elvont bölcsélet, se erkölcsi forradalom — egyszerűen a legkezdetlegesebb emberi ösztönök megnyilvánulása, rendszerré szépitése és avatása olyan érzelmi és akarat elemeknek, amik már azért sem alakulhatnak rendszerré, mert a rendszerek alapvető tulajdonságát nélkülözik: a logikát.

A MEGTARTÓ GYÜLÖLET. Az új pápa husvétii beszédében békére, szeretetre, igazságosságra hívta fel a népeket, helyesebben a népek vezetőit. A megtartó szeretetről beszélt, mely egyedül képes arra, hogy az embereket megóvja a rombolás elszabadult ösztöneinek borzalmas következményeitől.

Ősi álmat, ősi vágyat szólaltatott meg újra a keresztény Egyház feje; álmat és vágyat, melyet a biblia lapidáris szavakban fejezett ki: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat“.

Ez a szeretet azonban — sajnos — nincs sehol. Annál inkább jelen van mindenütt a gyűlölet, mintahogyan az emberiség történelmének minden szakaszában jelen volt.

A szeretet örök igény maradt, a gyűlölet örök valóság. A szeretet csak ritkán ébreszt szeretet, de a gyűlölet pokoli termékenységgel szül újabb gyűlöletet, lendíti cselekvésre a karokat és a lelkeket.

A pacifizmus kudarcai a szeretet kudarcai; a háboru, a harc, a vetélkedés. a gyűlölet gyermekei. És amióta az ember megjelent a történelem színterén, alig mult el évtized háboru nélkül.

Mussolini legutóbbi beszédében egyenesen az emberiség szerencsétlenségének mondotta a tartós békét — s bár ez a kijelentése erkölcsi vonatkozásban visszariasztó, lényegében a valóságot fejezte ki. A történelem és az emberi természet valóságát. Arra célozott, hogy a szeretet nyugalma lényegében konzerváló erő, elernyeszti a cselekvő energiákat, megértést ébreszt azokkal szemben, akiket megérteni nem szabad s így végső következményeiben szétzilleszti a népi energiákat, a hősi lendületet. A népek tehát gyűlöljenek, mert csak a gyűlölet tarthatja meg őket; ellenben ha a szeretet vétkébe esnének:

sorsuk megpecsételődik; legyengülnek, el-kényelmesednek, feladják a harci éle-nyeket s azok, akik képesek a gyűlöletre, le-típorják őket.

Sajnos: a történelem tanulságai a gyű-lölet erejét igazolják. A nagy hódítók nagy gyűlölködők is voltak s a nagy koreszmék mögött a gyűlölet lángjai magasabbra csaptak fel, mint a szereteté.

A gyűlölet és gyermeke: a bosszúvágy, több nagy történelmi és egyéni cselekedet-nek volt a rugója, mint a szeretet.

Mindez eléggé sötétlenül hangzik, de megfelel a tényeknek. És főleg igazolja napjaink tényeit.

A szeretet él, a szeretet ma sem adta fel nagy álmát, hogy egykor uralni és irányi-tani fogja a világot. De ez talán csak ak-kor fog elkövetkezni, ha a „viszály elvér-zik a csatákon“, ha a gyűlöletnek olyan vehemenciával törnek majd egymásra, hogy egyben meg is semmisülnek. De ad-dig a gyűlölet lesz a népek megtartója és a történelem, tehát a népi, nemzeti és tár-sadalmi harcok fűtőanyaga.

KIRÁNDULÁS. Az első szép, meleg na-pon valóságos népvándorlás indult meg a szabadba. A polgár — a mult századező obligát redingotja helyett — rövid nadrá-got öltött, zsákot vett a hátára, botot a kezébe — és menekült a történelem elől, mely a rádiók hangszóróin, az újságok plakátjain keresztül szinte egész napon át harsog a fülebe és izgatja szemekinek rece-hártyáit.

A fák ágain még csak sejteni lehetett a rügyeket, mintha ezek is haboznának a világra jönni ilyen bizonytalan időben.

A föld, a rőt dombhátak azonban fensé-ges nyugalomban terültek el a kiáradók pillantásai alatt, mintha a teremtés eme ősananyagát nem izgatná, nem érdekelné az, amit az emberek művelnek.

Holott... holott éppen ezek a mozdulat-lan dombok, ezek az évszázados fák, ha szólni tudnának, sokat beszélhetnének a történelem elől menekülő embereknek.

Történelemről beszélhetnének, mely év-századokkal, sőt évtizedekkel ezelőtt is ott robogott felettük, hiszen az emberek min-dig történelmet csináltak, ami azt jelenti, hogy mindig boldogtalanok voltak. Mert csak a boldog embereknek nincs történe-tük.

Ezek a szótlan erdők, ezek a szürkén ter-ülő, nyújtózó, közömbös utak törökök, tatárok, németek, lázadó parasztvezérek hadainak lépései alatt döngtek, a világhá-boru emberáradatát látták s méhükben hősi halottak ezreinek csontjait rejtege-tik.

Kint, a szabadban, a korai napsütésben, a menedékházak srammli-zenéjének han-gulatában is, az emberek úgy verődnek össze, mint valami ismeretlen áramlat ál-tal összehordott, fájukról tépett levelek — és a felettük zúgó eseményekről beszélget-nek.

Elmenekültek a városból és magukkal hozták ide, a szabad ég alá, a város min-den riadságát, magukkal hozták a sorsu-kat, mely lassan, de biztosan szövi köré-jük hálóját: a holnap bizonytalanságát, a holnapután reményét, a rémület ködét és a megváltás kényszeredett hitét.

A fűszál, mely kisarjad az árok part-ján: friss és vetekszik az amatiszt üde zöldjének fényével, a korai virág, mely megbujik a bokrok tövében: a megújuló élet hírnökeként mosolyog a világba, de a su-lyos törzsek, melyek benépesítik az erdő-ket, az évezredek hegyekkel megvont lát-határ ormai szkeptikusan őrzik nyugalmu-ukat; ők tudják, hogy a menekülést, fele-dést kereső emberek ma is ugyanabból a fajtaból valók, amelynek végtelen láncba fogzó nemzedékei ugyanugy szenvedtek és szenvedtek, mint a maiak, ugyanugy reméltek és hittek, mint mi s ugyanugy hullottak el saját természetük csapásai alatt, mint a kortársi nemzedék.

A világ külső képe sokat változott: az országutat aszfalt-burkolat fedi, amelyen ördögös gépkocsik futnak, a levegőben

repülőgépek keringenek, redingotok helyett könnyű kabátokban járnak a férfiak és a nők egymémelyikén dresszek feszülnek, — de a lélek ugyanaz maradt s az emberek

ma is úgy csinálják történelmüket, mint évszázadokkal ezelőtt.

Nem, nem lehet elmenekülni a történe-lem elől.

Igy építünk mi operát...

Hogyan létesült és hogyan jutott el az ünnepélyes bemutatóig a palesztinai Héber Opera

Tel-Aviv, március végén

Ebben az országban valamit teremteni mindig verejtékes munkát, önfeláldozást és testet-lelket lendítő lelkesedést jelent. Min-den akad itt: tehetség, erő, akarat, önfel-áldozás, csak pénz van kevés, nagyon el-szomorítóan kevés. És az a száz ember, aki néhány hónappal ezelőtt elhatározta, hogy minden hivatalos támogatás nélkül, egyszere-rién csak a palesztinai közönség áldozat-létszégében és művészeteszeretében bizva, meg fogja teremteni a palesztinai operát, olyan munkát teljesített, mint azok a chalu-cok, akik a tenger fővénét termőföldde vál-toztatták át. Hogyan teremtdött ez az operá, azt csak az a néhány ember tudja, aki végig-élte ennek kezdeményezéssel az alapítás min-den nehézségét. A tenorista Rison Löcionban neveli pardszét, a basszista Petach Tikva mellett gazdálkodik pár dunamon. Az egyik azelőtt a Berliner Staatsoper, a másik a bé-csi Volksoper művésze volt. Az egyik mű-vésznek vegyítiszító intézete van Ramat Gánban, a kóristák valamennyien fekete-munkások. A zenészek a lipcsei kiállítású csarnok zenekarának volt koncertestere, a bécsi filharmonikusok volt első hegedűse, egy párizsi nagyzenekar első csellistája, stb.) ismeretlen körülmények között szálltak partra Palesztinában és zenéorák után sza-ladgáltak megérkezésük óta. A kórus egyet-len tagja sem állt még színpadon. A zenészek megérkeztek az első próbára és a székerek állították kottáikat. Másnap a saját kotta-állványokat hozták el a próbára...

Operaterem nincs. Az összes termeket le-foglalják a színházak, mozik. Az Ohel Sem nagy előadótermet építik át operára alkalmas teremné. Daniel, a bucaresti Nemzeti Szin-ház, a szófiai Operaház és a vilnai jiddis színpad egykori zseniális rendezője, aki az előadás betanítását végezte és Lusztig volt lipcsei színpadi építész végzik ezt a mun-kát. A művészek öt hónapi előkészítő munka alatt nem kapnak fizetést. Legfeljebb, ame-lyiknek nincsen mit enni, kap az operabará-toktól összeszedett pénzekből segélyeket. És ilyen kegyetlen körülmények között folyik párhuzamosan két operának a betanulása. Az egyik: Boskovics Sándor vezetése mel-lett Offenbach Hoffmann meséi, a másik Hans Schlesinger vezetésével a Hechaluc Weinberg zsidó operája. És már közeledek a premier napja: a Hoffmann meséi bemuta-tója. A tenorista gyerekei différiába esnek, a művész maga is megbetegszik. A szopra-nista férje váratlanul meghal. A kórus egyik tagja szerelmi bánatában öngyilkosságot kö-vet el. Egy kitiűnő, igen tehetséges énekesnő meghül és elveszti a hangját. Dublóz éneke-sek meg nincsenek. És közben pénz, pénz, pénz kell...

Igy készült egy opera Palesztinában, 1939-ben. Így kell itt építeni falut, kikötőt, ope-rát... Százhusz, Európából kiüldözött mű-vészek egzisztenciát adni, megszólaltatni a színpadon az Európából kiátkozott zsidó mesterek remekműveit, idegenforgalmi in-tézményt létesíteni, s a zsidó zenekultura egy újabb fellegvárát építeni a vergődő kis nem-zeti otthonban...

Aztán eljött a március 27-ike, az ünnepé-lyes bemutató napja. Lázás izgalom. Nagy nemzeti esemény készül: ismét avatunk vala-mit, ami keserves, nehéz, fáradságos építő-munka gyümölcse. A teremben frakkosan, ünnepélyesen megjelenik Crosbie kerületi kormányzó. Ott van Rokach polgármester és felesége, Issaj Dobrowen, a világhírű kar-mester, báró Manasse, az egyiptomi zsidó mecénás és a telavivi zsidó élet minden je-lentős személyisége. Aztán megjelenik a pó-diumon Boskovics Sándor és felcseng egy kitűnő zenekar. Majd pedig felgördül a füg-göny és felzúg a színpadon Lazer hatalmas basszusa. Bevonulnak a mulatozó diákok. Szépen hangzó kórus, meglepően jó tömeg-jelenet. Marcell Noe berlini kamaranékes zengő-csengő tenorja tölti meg a termet. A közönség álmélkodik. Hatalmas tapsvihár között az első számot. „Mintha Párizsban

lennék“ — halljuk, amint valamelyik angol főtisztviselő sugja a feleségének. Aztán az első felvonás megkapó melodióit tolmácsolja egybedolgozott, jó operaegyüttes. Lotte Lau-fer Olimpia áriáját elsőkön Dobrowen tap-solja meg. Halljuk Della Gotthelft (ezelőtt a berlini Volksoper tagja volt) szép altját. Mellékszereplők énekelnek meglepő bizton-sággal. Fesztői balett valczerek a kis szin-padon. Ezt is lehet? — kérdi a közönség. **Hisz ez valóban úgy néz ki, mintha opera volna...** És az első felvonás után a helyéről felálló közönség dübörgő tapsviharral ünnepi a szereplőket. Boskovics Sándor „bravo-kórust“ kap, amikor a művésztársai között megjelenik a színpadon. A színetben a kö-zönség megrohanja a pénztárt és beiratkozik az operabarátok körébe. „Zot hi ha opera se lanu“ (ez a mi operánk), mondják büszkén... Aztán a Barcarolla dal cseng fel ezen a tömör, gyönyörűen csengő és mélységesen zenei héber nyelven. Olyan a színpad, mint valami klasszikus olasz festmény. Gabriella Kohen megnyerő, szép Julietta. A harmadik felvonásban Antonia nemcsak énekesnő, ha-nem nagy érzelmi skálán játszó drámai szí-nésznő. Lotte Laufer (ezelőtt a drezdai opera-ház tagja) egy előadáson meghódította ma-gának a közönséget. Mirakel szerepében

Aki egyszer megpróbálta a
VERMOUTH BRANCA
az nem ismeri többé
az étvágytalanságot!

elemében van Lazer: szép hangjánál csak művészi színpadi játéka különb.

Es a kisebb szerepekben: Armidi, Mar-kusz, Pollak Egon, Schullinger, stb. egy odaadó munkának a gyümölcset szedték le ezen a bemutaton. Három és fél órát tartott az előadás, de fél egykor éjjel a közönségnek még volt türelme egy negyedóraig tapsolni. A művészeket virágözön borítja el. Boskovics Sándort a kórus tagjai a levegőbe emelik. A közönség egyáltalán nem akar elmozdulni a teremből. Hatalmas, lelkes siker!

Nem mintha ez a közönség ennél külön-ülőbb előadást még nem látott volna. Bizony ez a közönség, mely megjárta Európát, látott ennél pompásabb dolgokat, teljesebbeket és olyanokat, amelyeken nem ütözik ki a kez-det sok nehézsége. De ez a mi operánk. Ezt semmiből teremttük, minthogy semmiből csináltunk itt magunknak országot is. És ezért a közönség odaadóan, ez opera meg-teremtőivel együttérve ünnepelt, lelkesed-ett.

A Ritz Hotel halljában volt az ünnepélyes bankett. Dr Kirschenbaum, dr Hildesheimer az Opera Barátok Egyesületének elnöke, dr Rosenberg adminisztrációs igazgató tartották beszédeket. Sokáig, melegen ünnepelték Boskovics Sándort, dr Rosenberget és főleg a nagyszerűen működő, lelkes kórust.

Es aztán fáradtan, boldogan cszlott szét a társaság. A Hechaluc premierjén, három hét múlva ismét találkozni fognak... Hoffmann meséi megkezdte a sikeresztársá-t. Tel-Avivban...

Barzilay István

A nyár közepén mindenki birtokba-veheti a telkét Cur Salomban

A nyári rendkívüli közgyűlés már az építkezés első stádiumát jelenti Cur Salomban

Haifa, április 14. A Cur Salom társaság március 24-én tartotta meg rendes közgyű-lését Hajfán. A palesztinai törvények köte-leznek ennek a közgyűlésnek a megtartásá-
ra, amelyet a palesztinai helyzetben beálló állandó változások miatt már kétszer elha-lasztottak. A közgyűlés most, amikor a Cur Salom kérdés már döntő stádiumba jutott, igen fontos kérdésekről tárgyal ugyan, de minthogy az ügyek végső elintézéséig még mindig időre van szükség, a Cur Salom vezetősége úgy határozott, hogy júliusa újabb, rendkívüli közgyűlést hív egybe, ugyanakkor pedig valószínűleg Erdélyben is taggyűlést tart, hogy az elutazni nem tudó tagok is tá-
jékozva legyenek a kérdésekről.

A hajfai közgyűlés napirendjén két fontos probléma szerepelt. Min. már megírta az Új Kelet, a KKL 14 éves harc után a Cur Salom rendelkezésére bocsátott 719.000 négy-zetméternyi területet. A Keren Kajemet és a Cur Salom közötti megállapodást is en-nek a közgyűlésnek kellett volna ratifikál-nia, de minthogy a vezetőségnek reménye van rá, hogy rövid időn belül kedvezőbb fel-tételeket tud majd a Keren Kajemettel szemben elérni, a ratifikálás is a nyárára egybehívandó rendkívüli közgyűlésre maradt.

A másik problémája a közgyűlésnek a vá-rosepítészeti terv kérdése volt. A tervet a modern városépítészlet minden lehetőségét kihasználva, Klein professor készíti. Ennél a kérdésnél a Cur Salom vezetőségének igen sok akadállyal kellett megküzdenie. Elsősor-ban a kormány támasztott nehézségeket

olyan módon, hogy egy telek nagyságát 100 négyzetméterben határozta meg. A Cur Sa-lom létesítéskor pedig még az u. n. törvé-nymű volt érvényben, mely csak 920 négy-zetméter területű volt. A városépítészeti terv elkészítésénél sikerült a nehézségeket úgy áthidalni, hogy a készülő tervben há-romféle kategóriát állapítottak meg. Első sorban a telkeknek 30 százaléka uccák, te-rek, középületek és parkok számára esik le. A fennmaradó területeket a következőképp osztják el: a mellékkucákon 1000 négyzet-méteres telkeket, a főútvonalon 1200 és 1800 négyzetméteres telkeket terveztek. Akinek egy dunam területe van, az a mellékkucá-
kon fog 1000 négyzetmétert kapni, akinek két dunam, az az 1200 négyzetméteres terü-letet kapja meg főútvonalon, három dunam-os telektulajonos pedig 1800 négyzetmé-tert kap majd. A mellékkucákon a terület-nek csak 20 százaléka lehet beépíteni és az épületek magassága maximum két emele-
lehet. A főútcákon 40 százalékgig lehet épít-kezni és 8 emeletnyi magasságig. A város-terv a júliusi közgyűlésen már készen lesz és a közgyűlés fogja azt a tagok között el-
osztani. Ekkor minden tagnak a nevére tel-lekkönyvezik a telket és megkezdődhet az építkezések.

A Cur Salom közgyűlése egyébként a leg-
teljesebb harmóniában zajlott le. Dr. Weis-burg Chaim mellett az egyesület társelnöké-vé választották Krausz Zeevet (Chedera) és a társaságban mutatkozott régi ellentété-teljesen elsimultnak tekinthetők.

Erdekes, aktuális olvasmányok:

Zweig: VIHAR PALESZTINA FELETT... (Regény)
Smedley: A VERZŐ KINA (Izgalmas riportázs)
Benamy: EURÓPÁTÓL ÁZSIÁIG (Utóirat, bővített, új kiadás)
Sinclair: ÖNELETRAJZ (Egy nagy, amerikai demokrata vallomása)
Mauris: A HALLGATAG BRAMBLE EZRE DES (Ime, az igazi angol!)
Nagy Karola: ITT VOLTAM (A híres napló)
Solochow: A CSENDES DON (Az új Orosz ország legnagyobb regénye)
Nagy Andor: TAVASZ VÁRADON (Az első regény Ady Endréről)

EPOCHA KIADVÁNYOK

Kaphatók minden könyvkereskedésben.

20.000 sékelt Erdélyben
ebben a kongresszusi évben! Terjesszék a sékelt!

Emigránsok Belgiumban

Brüsszel, április 14. Közel 15.000 osztrák és német menekült él jelenleg Belgiumban. Amikor 1933-ban a hitlerizmus uralomra került, Németországból csak szórványosan mentek el a zsidók. Ha mindenféle kellemetlenség és zaklatás is kellett keresztülmennek, anyagi bázisukat megtarthatták és úgy ahogy biztosítva látták megélhetésüket mindaddig, amíg 1938 márciusában Ausztriát be nem kebelezte a nagynémet birodalom. Mindaddig néhány ezer menekült különböző európai országokban helyezkedett el, egyesek tengerentúrra is elkerültek. Idegenvezetői azonban egyetlen állam sem pártfoghatott, amiért is az oda emigrált zsidóknak nemcsak jórészt brutális engedélyt adtak, hanem keresetre, megélhetésre is alkalmat találtak.

Másként alakult a helyzet egy esztendővel ezelőtt. Az osztrák náciak minden tekintetben túl akartak tenni nagynémet mestereiken és a zsidók helyzetét különösen azáltal nehezítették meg nagyon, hogy elvonták tőlük megélhetésük alapját, az üzletet, az állást, a keresetet. Az osztrák zsidók ez okból tömegesen elindultak a külföld felé. Minthogy a legtöbb állam beszűntette a bevándorlási engedélyek kiadását, ezek nélkül, tehát illegálisan szivárogtak az egyes országokba. Kezdetben Csehország és Itália, majd Luxemburg, Svájc és Franciaország voltak a kivándorló első stációi. Ide Belgiumba eleinte csak szórványosan jöttek a száműzöttek és így a két külön dolgozó segélykérőknek aránylag kevés teendője ekkor. Csak amikor a többi országokban a határokat a bevándorlók elől mind szigorúbban elszigetelték, az emigránsok figyelme mindinkább erre fordult. Mindennek ellenére november közepéig itt alig élt mindössze 4000 zsidó menekült. Ezek közül a fővárosban kb. 1700. Antwerpenben vagy 1000 szorult rendes anyagi segítségre. Míg a brüsszeli segélyakció a Joint vezetése alatt áll, addig a másik az antwerpeni zsidóság adományából hozza össze a szükséges pénzeket.

A november 10-én megindult németországi zsidópogromok után a menekülők naponta százezrekre léptek át a belga határt. Ezt annál inkább teheték, mert az itteni kormány hallgatagon tűrte, hogy az üldözöttek illegálisan bejőjenek. Egy részüket, különösen a fiatalokat, ugyan táborokban helyezték el, azonban itt is emberségesen bánának velük és a jövő kivándorlási cél előkészítése érdekében nyelveket és különböző föld- és kézművesipari tanulmányokat. Ez az óriási invázió (kb. négy hónap alatt több mint 9000 ilyen emigráns lépett belga területre) különféle kellemetlen hatással járt. Az antiszemita akciók mindinkább szaporodtak, röpiratokban a zsidók kiutasítását kérték és úgy a törvényhozás, mint egyes városok hatóságai ülésein rendszabályokat kértek és kérnek a bevándorlás ellen. Ennek a közhangulatnak a következtében, hogy a határokat újból szigorúbban ellenőrzik és az igazságügyminiszter a napokban a lapokban is közölt rendelettel a csendőrséget kötelezte, hogy minden menekültet, akit a határ átkelésénél tetten ér, rögtön szállítson vissza német földre (amit már hónapok óta nem tettek). A már régebben itt tartózkodó emigránsok életét is szigorúbban akarják ellenőrizni, különösen az eddig hallgatagon tűrt kisebb üzletkedések ügyében. De más tekintetben is érezni a nagy bevándorlási hatását. Eddig a menekültek a segélyakcióktól Brüsszelben hetenként 53 frankot, Antwerpenben először 55-öt, később 50-et (az akció konyhájában étkezők 35-öt illetve 30-at) kaptak személyenként. Most egyöntetűen 43 frankot adnak (Antwerpenben a konyhában étkezőknek 22-öt), többtagú családoknál megfelelően még kevesebbet. Az engedélyezett összeg oly csekély, hogy egyéb szükségletektől eltekintve, még a táplálkozást meg a lakást sem fedezi, úgy hogy a menekültek sora mind kétségbeesettebb lesz, mert magukkal hozott holmijukat jórészt már elzalogosították vagy eladták. Egyesek ugyan keresnek néhány garast tiltott házással, de ezeknek a száma aránylag csekély. Amíg Németországból havonta még 10-10 márkát a clearingszámolás rovására küldeni lehetett, az emberek jó része ez uton segíthetett magán, de ma már ez a mód is lehetetlen.

A sorstól üldözöttek helyzete annál szomorúbb, mert alig van továbbutazási lehetőség, másrészt itt sem lehet maradni kerestet nélkül, amihez viszont engedélyt nem adnak. Néhanap sikerül egyik vagy másik embernek elmennie, de mit számít ez a „szerencsés” eset, ha a tömeg fűt-fát hiába mozgat meg, sehol semmi kilitás, semmi remény.

Az itteni emigráció egy nem csekély jelentőségű problémája a különböző „nemzetisé-

güek” összetalálkozása. Az „osztrák” zsidók, akik a menekültek nagyobbik számát képviselik, régi otthoni beállításukhoz híven ma sem tudják szenvedni a „német” testvért, ez meg amart. Külön csoportba tömörültek (ha nem is hivatalosan) a „keleti” zsidók (ide tartoznak még a bukovinaiak is) és a cionisták is más irányba gravitálnak. A Csehországból menekültek száma aránylag csekély. Egy nagyobb csoport (csupa volt szocialista) egy Brüsszel melletti táborban tartózkodik, ahol földművesmunkát végeznek és néhány hónap múltán Kanadába mennek, ahova beutazási engedélyük van. A kasztéri tömörülés természetesen néhanap apróbb összetételekhez vezet, amelyek azonban cse-

kély fontosságuknál fogva inkább türethető volnának, mint az egyöntetűség hiánya, amely sok eseten sikerrel járó közös akciónak a kerékkötője. Brüsszelben az emigránsok apró társaságokba egyesültek és ilyen törpe sorsközösségekben tengetik életüket, míg Antwerpenben annyiban előnyösebb a helyzetük, mert egész nap egy nagy fűtött terem áll rendelkezésükre, ahol nemcsak levelezésüket végezhetik el, hanem olvashatnak, sakkozhatnak és domiót is játszhatnak. Délutánonként még ingyen teát is kaphatnak, két-háromszor a héten pedig mindenféle tartalmu előadásokkal próbálják egymást legalább is néhány órára lethargiájukból kivezetni.

A vallásos emberek részére elég alkalom kínálkozik arra, hogy meggyőződésüket kövessék, de a kevésbé vallásos is felkeresi a templomokat, hogy a szomorú sorsba való megnyugvást és reménységet főhosszon ki maga és családja számára (w. s.)

KÖZGAZDASÁG

Az áruváltók illetve a leszállított váltóilletékek felével azonos

Bucuresti, április 14. Megirtuk, hogy a módosított illetéktörvény az eddigi váltóilletékeket a felére csökkentette, amely rendelkezés a kormánynak a kamatok olcsósítására irányuló törekvéseivel áll szövefűggesben. A leszállított illetékek a következők: A hat hónapnál rövidebb lejáratú váltóknál az összeg két ezrelékre, a hat hónapnál hosszabb lejáratuaknál az összeg négy ezreléke, a felfelé kikerekített ezer

lejek után. A kilenc hónapnál nem hosszabb lejáratu mezőgazdasági váltóknál az illeték két ezrelék, a kilenc hónapnál hosszabb lejáratuaknál négy ezrelék. Mivel az illeték törvény 14. cikkének 10. pontja változatlan maradt, amely szerint az áruváltók illetve a rendes váltóilletékeknek fele, a hat hónapnál rövidebb lejáratu áruváltók illetve egy ezrelékre, a hat hónapnál hosszabb lejáratuaké két ezrelékre csökkent.

A készülő román-angol gazdasági egyezmény a gazdasági élet minden területére ki fog terjedni

Bucuresti, április 14. Az angol-román kereskedelmi kapcsolatok megerősödéséből Románia függetlenségének és sértetlenségének biztosítására következtek. A Sir Frederic Leith-Ross vezetésével Romániába készülő angol kereskedelmi küldöttség, az angol lapok szerint, Románia fegyverkezésének kérdésében is nagyjelentőségű ajánlatokat visz magával a különösen a feketetengeri román haditengerészet fejlesztését kívánja hatékonyan felkarolni. A német-román gazdasági szerződés után az angol közvélemény örömmel üdvözlöi Sir Frederic Leith-Ross kiküldését és a kelet-európai angol érdekek hasznos alátámasz-

tását várja munkásságától. Bucuresti jelentés szerint a jövő hét első napjaiban érkezik Bucurestibe az az angol küldöttség, amelyről — mint ismeretes — több ízben szó esett az angol parlamentben. A küldöttséget Leith-Ross vezeti a román fővárosba. A Financial News tudni véli, hogy Anglia a gazdasági élet minden területét átfogó egyezményt köt Romániával. Romániai gazdasági körökben a Financial News cikkét annak jeleként fogják fel, hogy a román-angol tárgyalások a legújabb gazdasági eseményekkel összefűggesben mennek majd végbe.

Hírek az ingatlan kényszerárverések állítólagos függesztéséről

Cluj, április 14. A bíróság folyóin ma hírek terjedtek el arról, hogy az igazságügyminiszter távirati rendelkezéssel függesztette az ingatlan kényszerárveréseket, illetve a telekkönyvi hatóságokhoz ilyen rendelkezést küldött. E hírek szerint az átmeneti felfűggesztés a telekkönyvvizeljárásokra vonatkozó rendelkezések egyes részleteinek módosításával állanak összefűggesben.

E hírekkel kapcsolatban munkatársunk kérdést intézett a kolozsvári telekkönyv vezetőjéhez, dr. Farcas Vasile bíróhoz, aki kijelentette, hogy hozzá ilyen értelmű rendelkezés még nem érkezett és így a telekkönyvi hatóságok az érvényben levő törvények szerint intézik az ügyeket és ennek megfelelően a kitűzött árveréseket megtartják.

A gypjuértékesítés szabályozására rendeltörvény készül. A földművelésügyi minisztériumban tegnap egy speciális bizottság foglalkozott a belföldi termelésű gypju értékesítésének kérdésével. Értésüléseink szerint rendeltörvény készül, amelyben a kormány szabályozza a belföldi termelésű gypju értékesítésének módozatait. A készülő törvény szerint a kormány évről-évre meg fogja állapítani a gypju át-

vételi árakat és a gypjuértékesítés többi módozatait. A rendeltörvényt rövid időn belül kihirdetik.

Bucuresti-Berlin között közvetlen repülőjáratot állít be a Román Repülő Társaság. A Román Repülő Társaság (LARES) május 1-től kezdődően közvetlen repülőjáratot állít be Bucuresti és Berlin között. A menetrend szerint hetenként háromszor megy és jön repülőgép a Bucuresti-Berlin vonalon. A járatokat Budapesten és Bécsen keresztül tervezik, a repülőgépek mind két helyen megállnak.

Élőállatexportunk márciusban. A hivatalos statisztikák szerint márciusban a következő élőállatmennyiségeket exportáltuk: Constantan keresztül Palesztinába és Görögországba 3343 ökröt és 140.178 darab szárnyast. — Kurticon keresztül Németországba és Francaországba 1141 ökröt, 186 lovat, 5907 sertést és 25.252 darab szárnyast. Orásenin keresztül Németországba 132 ökröt, 54 sertést és 26.958 darab szárnyast. Biharpüspökin keresztül Németországba 1436 ökröt és 1476 sertést.

A CFR vezérigazgatósága kibővítette a kerületi igazgatóságok hatáskörét. A hivatalos lap március 31-i száma közli a CFR vezérigazgatóságának rendeletét, amelyben a kerületi igazgatóságok és igazgatók hatáskörét kibővítették. A rendelet részletesen leírja a kerületi igazgatóságok kibővített hatáskörét.

A múlt évi osztalékokkal kapcsolatos nyilatkozatok április 20-ig adandók be az illetékes pénzügyigazgatóságokhoz. Megirtuk, hogy az április 1-i adómódosító törvény értelmében minden részvénytársaság nyilatkozatot köteles beadni az illetékes adomégalapító pénzügyigazgatóságokhoz (Administrația Financiară de Constatare), amelyben részletesen fel kell sorolni az 1938. évi közgyűlés által elhatározott, 1937. évi mérleg alapján fizetett osztalékokat. A veszteséggel, vagy kis nyereséggel dolgozó részvénytársaságok nyilatkozatukban kötelesek beírni, hogy osztalékot nem fizettek. A nyilatkozatok beadási határideje április 20, amely határidőt nem hosszabbítják meg. A nyilatkozat beadására a kolozsvári Kereskedelmi és Iparikamara nyomtatékosan figyelmezteti a körletében működő részvénytársaságokat.

Uj rendszerű forgalmi adóregisztert vezetnek a bőrfeldolgozó üzemek. A pénzügyminisztérium 603.450-1939. számú körrendelete szerint mindazok az üzemek, amelyek bőrfeldolgozással foglalkoznak és nem esnek a forgalmiadó törvény 9. szakasza alá, amely bizonyos esetekben kisiparosoknak forgalmiadómentességet biztosít, április elsejétől kezdődően különleges forgalmiadó regisztert kötelesek vezetni. Az említett rendelkezés értelmében a 938-1937 és a 726-1938. számú minisztertanácsai jegyzőkönyvek, amelyek a cipők és bőr-árak fix illetékeire vonatkoznak, bőrfeldolgozó gyáraknak és műhelyeknek — melyek nem felelnek meg a törvény 9. szakaszában foglalt feltételeknek — különleges forgalmiadó regisztert kell vezetniük és a forgalmiadót az áruk forgalombahozatalával egyidejűleg kell leróniuk. Így tehát április elsejével a bőrárak a timároktól való vásárlása alkalmával már nem kell leróni az eddigi fix illetéket, hanem csak a bőr után esedékes forgalmiadót, valamint a két százalékos adót azon áruk után, melyek hat százalékos illeték alá is esnek.

Zürichi árfolyamok (április 14. nyitás): Márka 178.70, holland forint 236.70, dollár 446, font 20.8725, francia frank 11.81, olasz lira 23.45, csehkorona (nem jegyzik), pengő 87, dinár 10, lej 3.30, zloty 84, belgas 75.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.52-143.59
font	662.40-672.78
palesztinai font	663.00-673.44
holland forint	75.14-76.31
svájci frank	31.74-32.22
francia frank	3.57-3.78
márka	40.50-41.66
pengő	25-27
csehkorona (hivatalos)	4.68-4.77

Az exportból eredő, szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai szilárdabbak. Bucurestiben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:

Palesztinai font, 30%-os sz.-kvóta	1700-1750
angol font, 30%-os szabadkvóta	1670-1680
angol font, 20%-os kvóta	1390-1400
angol font, 40%-os kvóta	1080-1085
holland forint, 30%-os sz.-kvóta	185
dollár, 30%-os szabadkvóta	357
svájci frank, 30%-os kvóta	85-88
francia frank, 30%-os sz.-kvóta	9.53
belgas (kliring)	58.70
belgas, 15%-os	59.40
zloty, 30%-os kvóta	67.50
svédkorona, 30%-os kvóta	93

A hatóságoknak támogatniuk kell az egészségügyi offenzívát. A szamostartományi királyi helytartóság körrendeletet intézett alárendelt hatóságaihoz és felhívta figyelmüket az egészségügyi offenzíva munkálataira. Az alantás hatóságokat körrendeletileg felgyelmeztették arra, hogy teljes támogatást tartoznak nyújtani az egészségügyi minisztérium közegeinek az egészségügyi offenzíva végrehajtásával kapcsolatban.

1939. APRILIS 15.

próbálta a

TH BRANCA-t

az nem ismeri többé az étvágytalanságot!

szép hangjánál csak

átéka különb.

repekben: Armidi, Mar-

gon, Schullinger, stb. egy

a gyümölcsöt szedték le

Három és fél órát tartott

egykor éjjel a közönségnek

egy negyedórát tapsolni

szegőn borítja el. Boskovics

tagjai a levegőbe emelik

talán nem akar elmozdulni

mas, lelkes siker!

a közönség ennél különb

látott volna. Bizony ez a

megjárta Európát, látott

dolgokat, teljesebbeket és

ken nem ütökzik ki a kez-

De ez a mi operánk. Ezt

tiük, minthogyon semmiből

gunknak országot is. Es

odaadón, az opera meg-

ittérezve ünnepeit, lelkes-

alljában volt az ünnepélyes

benbaum, dr. Hildesheimer,

Ek Egyesületének elnöke, dr.

sztrációs igazgató tartottak

gy, melegen ünnepeiték Bo-

dr Rosenberget és főleg a

öd, lelkes kórust.

an, boldogan cszlott szét a

chaluc premierjén, három

találkozni fognak... A

megkezdte a sikerszeriát

Barzilay István

birtokba-

omban

ó stádiumát jelenti

y egy telek nagyságát 100

határozta meg. A Cur Sa

pedig még az u. n. törv-

nyben, mely csak 920 négy-

volt. A városépítész

gy sikerült a nehézségeket

gy a készülő tervben hi-

t állapítanak meg. E

ek 30 százaléka utcák, te-

és parkok számára esik le

illetéket a következőképpen

ellékuccakon 1000 négyzet-

a fővonalon 1200 és 1800

elkeket terveztek. Akinek

te van, az a mellékucc-

gyezetmért kapni, akinek

1200 négyzetméteres terü-

fővonalon, három duna-

os pedig 1800 négyzetmé-

a mellékuccakon a terület-

alékát lehet beépíteni és a

ga maximum két emelet

t az egyesület társelnöke

rausz Zeevet (Chedera) és

tatkozott régi ellentéte-

ek tekinthetők.

mányok:

sa)

angol!)

regénye)

öl)

kelt!

UJ KELET *Legújabb hírek*

A Chamberlain-beszéd visszhangja

A francia lapok megállapítják, hogy Románia és Görögország nem kérték a nyugati hatalmak biztosítékait. Kétoldali segélynyújtási egyezményeket akarják kiépíteni a nyugati demokráciák

London, április 14. Chamberlain alsóházi nyilatkozata világszerte mély benyomást keltett és az az általános vélemény, hogy Anglia és Franciaország folytatni fogják megkezdett védelmi politikájukat.

Az angol alsóház tegnapi ülésén az ellenzéki szónokok is nagyjában magukévá tették a miniszterelnök nyilatkozatát.

Chamberlain beszéde után Attlee órnagy megelégedését fejezte ki, hogy Anglia kötelezettségét vállalt Lengyelország függetlenségéért, de a szovjetnek a biztonsági rendszerbe való bekapcsolását is szükségesnek tartja.

Sir Archibald Sinclair, a szabadelvű ellenzék vezére löszergyártási minisztérium felállítását és a kormány átszervezését kívánja. Chamberlain és Sir John Simon adják át helyüket Churchillnak és Edennek. A kormány-nyilatkozatot helyesli. Az angol-olasz egyezményt szerinte megsértették, de még sem tartja kívánatosnak annak felmondását. Romániát, most miután függetlenségét Anglia és Franciaország biztosította, fel lehetne kérni, hogy tegyen meg mindent a Bulgáriával való barátságos megengedezés érdekében, ami a Balkán békéjének egyik feltétele.

Az alsóházi külpolitikai vita éjjel után ért véget és arra a kormány nevében Simon kincstári kancellár válaszolt. Kijelentette, hogy Románia helyzetére a kormány nagy súlyt helyez és érdeklődéssel várja a Bukarestbe utazó angol gazdasági bizottság ott folytatandó tárgyalásait. Majd a szovjettel való kapcsolatokra tért át. **A kormány nem tehetett eleget azon kérésnek, hogy négyhatalmi konferenciát hívjon egybe, mert egyes államok a szovjet bevonását nem helyeslétek, de Oroszországot, amelynek a védelmi szövetségbe való bevonását Anglia fontosnak tartja, állandóan tájékoztatták és közreműködésére nagy súlyt helyeznek.**

Az angol sajtó méltatásai

A Romániának és Görögországnak adott biztosítékokat az angol lapok egyhangú helyesléssel fogadják és úgy vélik, hogy nem volna célszerű az angol-olasz egyezmény felbontása.

A Times azt írja, hogy az igazi próbát a „madridi győzelmek” fogja meghatározni. Ha az olasz csapatokat nem vonják vissza azonnal a madridi bevonulás megtörténte után, úgy az Olaszországgal kötött egyezményt felmondottnak lehet tekinteni.

A német és olasz visszhang

Berlin, április 14. (Rador). A német lapok az angol-francia biztosítékokról szólva ilyen címek alatt cikkeznek: „Románia és Görögország megvédése akarata ellenére”, „Anglia folytatja a világ rendjének megőrzését”. A Berliner Börsenzeitung kifejti, hogy az albániai olasz tevékenység nem jelent veszélyt Görögországra és Romániára nézve. A lap szerint a Lengyelországra vonatkozóhoz hasonló mesterkedésről van most szó. Alapjában véve nem más ez a megnyilatkozás, mint a családias kifejezés afelett, hogy a fiatal népek fejlődnek és nemzeti életüket élik anélkül, hogy belépniük „a kétszínű és bekerítésre törekvő” angol játékaiba. Chamberlain és Daladier minden határozatukban Szovjet-Oroszországra vannak tekintettel.

Az új francia-angol kezességi nyilatkozattal foglalkozik a Deutsche Diplomatische Politische Korrespondenz. A német külügyi minisztérium hivatalosa többek között ezt írja: „Különös dolog, hogy Chamberlain az albániai eseményeket kiinduló pontként használta fel az új közös nyilatkozathoz.”

Mussolini—Göring találkozó

Róma, április 14. A Daily Mail értesülése szerint Göring és Mussolini megbeszéléseire a közeli napokban sor kerül. Ezen a megbeszélésen a tengelypolitika megszilárdításáról és a két ország együttműködéséről lesz szó, az Albánia megszállása által teremtett helyzetben. Mussolini tájékoztatni fogja Göringot az Albánia és Olaszország között tervezett

A lap méltatja annak jelentőségét, hogy Nagy-Britannia egyoldalú biztosítékot nyújtott a kelet-európai államoknak. Ez a magatartás néhány héttel ezelőtt szinte lehetetlennek látszott még.

A Daily Telegraph azzal vádolja a kormányt, hogy nem meggyleg messzire és elég gyorsan. A Daily Mail a hadkötelezettség bevezetését sürgeti. Ez az egyedüli demokráta eszköz nemzeti hadsereg létrehozására.

A News Chronicle elismerően méltatja a kormány csütörtöki nyilatkozatát, amely határozottabb és erősebb volt, mint ahogy várni lehetett.

A Financial News azonnali fegyverkezési hiteket kér az összes kisállamok számára, amelyek a „béke-front” tagjai.

Megszilárdult az angol tőzsde

London, április 14. Chamberlain miniszterelnök alsóházi beszédének kedvező hatását élénken bizonyítja az a tény, hogy a tőzsde megszilárdult.

Románia és Görögország nem kérték az angol és francia garanciákat

Párizs, április 14. (Rador). A Havas jelent: A Franciaország és Anglia által csütörtökön vállalt ünnepélyes kötelezettségek az egész francia sajtóban azt a benyomást keltik, hogy új és erős biztonsági rendszer épült ki az erőszakos visszaélésekkel szemben.

A Le Jour — Echo de Paris megállapítja, hogy sem Görögország, sem Románia nem kérték a francia-angol biztosítékokat. A Le Petit Journal a helyzetet elemezve az angol hadkötelezettség bevezetését, Franciaország számára 5000 repülőgép beszerzését és az amerikai semlegességi törvény módosítását sürgeti. A Le Journal szerint Chamberlain és Daladier nyilatkozatai csak egy szakaszt jelentik az új biztonsági rendszer megszerzésének. A lap azután megjegyzi, hogy a Romániával szemben vállalt angol-francia kötelezettség egyoldalú jellegű.

A Le Petit Parisien viszont kiemeli annak fontosságát, hogy Lengyelország és Románia azonos helyzetbe kerültek támadás esetére. A francia-lengyel szövetség egyre teljesebbé válik, mert mostantól fogva érvénybe lép minden esetben, nemcsak német támadással szemben.

Mit írnak az olasz lapok?

Róma, április 14. A Messagero Chamberlain és Daladier nyilatkozatait kommentálva, a következőket írja: „Anglia, hogy meggyőztesse Németországot és Olaszországot bekerítését, olyan szövetségi, valamint egy és kétoldali garancia-rendszert készít elő, amely veszedelmesebb, mint egy kollektív biztonsági blokk, mert olyan kőszót fog teremteni Európában, hogy elegendő lesz egy akár-milyen incidens is a háború előidézésére és arra, hogy a világot konflagrációba sodorja.”

Mussolini lapja, a Popolo d'Italia megállapítja, hogy Chamberlain beszéde, minden támadó hangja mellett sem hozott újat. A lap leszögezi, hogy Anglia fenntartja a földközítengeri egyezményt, majd az angol miniszterelnök beszédének további részét kommentálva, hozzáfűzi, hogy nincs nagy jelentősége az Anglia által adott biztosítékoknak. A Corriera della Sera megállapítja, hogy Chamberlain beszéde tükrösképe annak a harcnak, ami az angol realpolitikuskok és háborus uszítók között folyik.

perszonálunió kérdéseiről és Göring utján üzenet fog küldeni Hitlernek.

A budapesti „Magyar Szó” értesülése szerint Göring telefonon beszélgetést folytatott Hitlerrel, amelynek során a tengelyhatalmak fontos állásfoglalásról beszéltek meg a francia és az angol hadiflotta-demonstrációval kapcsolatban.

Kétoldali segélynyújtási egyezmények rendszerét szervezi Párizs és London

Párizs, április 14. Párizsban úgy tudják, hogy Anglia és Franciaország megkezdik akciójukat az úgynevezett kétoldali kölcsönös segélynyújtási egyezmények kötésére. Anglia akcióját tovább akarja folytatni Törökország megnyerésére, a Balkán-államok teljes megbékeltetésére, továbbá Bulgária megnyerésére is. Törökországgal szemben Anglia főleg az ankarai kormány olyan irányú hozzájárulásait szeretné megszerezni, hogy az angol hajót áthaladhassanak a török tengerszoroson.

Bonnet a lengyel és orosz nagykövettel tárgyal

Párizs, április 14. (Rador). Petain marsall, a burgosi francia nagykövet visszautazott

állomáshelyére. Ugyancsak Párizsból jelentik, hogy Bonnet külügyminiszter tegnap lengyel és orosz nagyköveteket fogadta. Végül Párizsból érkezik annak híre is, hogy a hivatalos lap törvényrendeletet közöl, amely felhatalmazza a munkügyi minisztert, hogy szükség esetén elrendelhesse a franciaországi munka és termelés mozgósítását és megtegye az ezzel kapcsolatban szükséges intézkedéseket.

Gázvédelem Párizsban

Párizs, április 14. A hadügyminisztérium rendeletet adott ki, hogy minden házát ismét homokzsákokkal kell ellátni, egy esetleges gázháborúra való előkészület céljából.

„Háboru esetén Amerika segítséget nyújt Angliának és Franciaországnak”

Washington, április 14. (Rador). Daladier és Chamberlain nyilatkozatait nagy megelégedéssel fogadták amerikai politikai körökben. E körök véleménye szerint a békét nem lehet megszilárdítani csak olyan erőes szavakkal, mint amelyek Párizsban és Londonban hangzottak el. Az amerikai politikusok kiemelik azt az eszmeközösséget, amely az Egyesült Államokat Franciaországhoz és Nagy-Britanniához fűzi együttes békevágyukban.

A Newyork Times rámutat arra, hogy a francia-angol szövetség a kis nemzetek támogatását célozza. Szükség van a semlegességi törvény sürgős módosítására, hogy Amerika az európai demokrácia segítségére mehessen.

A Newyorki értéktőzsde 1—3 ponttal való átlagos emelkedést jegyeztek. A haussert Daladier és Chamberlain nyilatkozatainak tulajdonítják. Pénzügyi körök továbbra is válságosnak itélik meg az európai helyzetet, de a francia és angol miniszterelnökök nyilatkozatai mégis kedvező benyomást keltettek.

Washington, április 14. (United Press). Wells államtitkár, Cordell Hull helyettese, nyilatkozatot adott le a sajtónak, amelyben a kormány külpolitikai irányvonalát feltétlenül követendőnek mondotta és kijelentette, hogy

a cél a fegyverkezés fokozása és a semlegességi törvényeknek a demokráta államokkal szembeni felbontása, ami annyit jelent, hogy háboru esetén az USA rendelkezésére áll Nagy-Britanniának és Franciaországnak.

Wells szerint nemzetközi konferencia nem alkalmas a vitás kérdések megoldására, mert nem lehet az összes érdekelt részvételre számítani és azok nem is tartanak mind őszintén tiszteletben kötelezettségeiket. Az amerikai kormány legfőbb feladatának azt kell tekintenie, hogy az országot mindenemüli támadástól sikeresen megvédje és biztosítsa a maga szabad kereskedelmi és gazdasági forgalmát.

Roosevelt kiáltványa

Washington, április 14. Roosevelt üzenetet küldött a kongresszusnak, amelyben javasolta, hogy panamerikai együttműködés módjait igyekezzenek kidolgozni. Ugyancsak Washingtonból jelentik, hogy a képviselőház elfogadta azt a törvényjavaslatot, amely 45.250.000 dollár hitel nyitását engedélyezi tengeri bázisok építésére. A javaslatot ezután mingyárt átküldötték a szenátusnak. Roosevelt elnök ma kiáltványt intéz az amerikai néphez, amit az összes amerikai rádió-állomás közvetíteni fognak. A Reuter tudni véli, hogy az elnök figyelmeztetni fogja a tekintély-államokat, hogy ne próbálják megsérteni a latin amerikai államok területét.

Katonai intézkedések Egyiptomban

Kairó, április 14. (Rador). Mahmud pasa miniszterelnök hosszú megbeszélést folytatott a közelkeleti angol légi haderők parancsnokával. Egyiptomban folynak az elővigyázati intézkedések. A Nilus asszuini gátjait néhány hét óta egyiptomi csapatok őrzik a Kairótól északra levő Mohamed Ali-vízművekkel egyetemben. Alexandrába 6 angol hadihajó érkezett.

Moszkva, április 14. Hivatalos helyről kijelentik, hogy a leghatározottabban meg-

cáfolják azokat a híreket, hogy bármiféle szovjet hajóraj indult volna utba Görögország felé. Ennek a hírek semmiféle alapja nincsen.

Orosz ajánlat a lett és az észt kormányoknak

Riga, április 14. Amint beavatottak közlik. Litvinov népbiztos magához kérte Lett- és Észtországok moszkvai követeit és kijelentette, hogy az U. S. S. R. országok megtámadása esetén fegyversegélyt nyújt. A követei kijelentették, hogy országukat pillanatnyilag veszély nem fenyegeti és így fenntartják maguknak a jogot, hogy erről a kérdéssel csak annak időszerűsége esetén tárgyaljanak. A hír megerősítésre szorul.

Tüntetések Olaszország ellen Szíria és Libanon főbb városaiban

Beirut, április 14. A Havas ügynökség jelenti: Szíria és Libanon főbb városaiban tüntetések voltak Olaszország ellen, Albánia elfoglalása miatt. Duna-zsukban 30 ezer ember gyűlt össze a főmeccet előtt. A szónokok élesen tiltakoztak az olasz kezdeményezés ellen. Beirutban és Aleppben hasonló tüntetések zajlottak le. Manifestusokat terjesztettek, amelyek az olasz áruk bojkottálására hívják fel a lakosságot.

Nápolyba érkezett Göring marsall

Berlin, április 14. Göring marsall pénteken délután félöt órakor Nápolyba érkezett. Az Angriff szerint a marsall olaszországi látogatása és tanácskozásai az adott nemzetközi helyzetben különös jelentőséggel bírnak.

Egy francia kikötőben a lakosság megtámadta egy német tehergőzös legénységét

Párizs, április 14. Tegnap Saint Malo-ban egy rakodó német tehergőzös legénységét a lakosság egyrésze megtámadta és megdöbölt. A rendőrség közbelépése rendet teremtett. Ugyanakkor felkérték a német hajó legénységét, hogy maradjon a gőzös fedélzetén az incidensek elkerülésé végett.

Lodzban megtiltották a német egyenruhák viselését. Varsóból jelentik: Lodz város tanácsa megtiltotta a német kisebbbűtöknöknek azoknak az egyenruhák viselését, amelyek a szudetavidéket viselt német egyenruhákhoz hasonlatosak.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10. Telefon: 18-60.

BUN DE IMPRIMAT